

Strategi for bæredygtig omstilling i Ørestad 2019-2021

Indhold

Strategi for bæredygtig omstilling i Ørestad 2019-2021	1
Resumé	2
Indledning	2
Konkrete bæredygtigheds mål i Ørestad	3
Hvordan gribes den bæredygtige omstilling an?	4
Handleplan 2019-2021	6
Indikatorer og dokumentation	6
Organisering og samarbejde	7
Økonomi og finansiering	7
Succeskriterier	7
Formidling og dialog	8
Bilag 1: Handleplaner 2019-21	9
Bilag 2: Inspiration	14
Bilag 3: FNs Verdensmål for bæredygtig udvikling (Sustainable development goals - SDG)	15

Resumé

Denne strategi skal realisere visionen om et bæredygtigt Ørestad. En vision, der skal opnås via udforskning af nye løsninger for driften og udviklingen af Ørestads store fællesarealer på tværs af grundejerforeninger, vandlaug, leverandører, aktører, virksomheder mv. og ikke mindst via et fælles mod til og ønske om at gøre en forskel. Strategien igangsætter omstillingen med fokus på fem udvalgte verdensmål, der over de næste år skal sætte den bæredygtige kurs på både små og store tiltag:

Mål 6: Rent vand og sanitet, mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund, mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion, mål 15: Livet på land samt mål 17: Partnerskaber for handling.

Netop mål 17 vil spille en nøglerolle i den bæredygtige omstilling, da det er afgørende at inddrage erfaring og ressourcer i udviklingen af nye løsninger, samtidig med at Ørestad vil stille sig til rådighed for pilotforsøg og projekter indenfor bæredygtig bydrift- og udvikling.

Strategien suppleres med 3-årige handleplaner med konkrete indsatser, der sikrer fremdrift, resultater og viden indenfor de fem udvalgte verdensmål.

Forventningerne til strategien er derfor, at vi om 3 år ser på en bæredygtig omstilling i fuldt flor, hvor verdensmålene er centrale i grundejerforeningernes og vandlaugets virke, hvor forandringen kan dokumenteres, hvor der er opstået nyskabende samarbejder og endelig hvor ny data og viden allerede deles til gavn for mere innovation indenfor bæredygtig bydrift og -udvikling såvel i Ørestad som udenfor. På den måde handler strategien både om Ørestad, Amager, København, Danmark og verdenen.

Indledning

I Ørestad ejer grundejerforeningerne alle fællesarealer, kanaler og søer. Med ejerskabet følger en stor opgave og forpligtelse til at drifte, vedligeholde og udvikle området så værdierne sikres. Dette arbejde koordineres og varetages i det daglige fra et fælles sekretariat. Kombinationen af private arealer og et professionelt sekretariat tilbyder et enestående udgangspunkt for at omstille og udvikle Ørestad bæredygtigt. Med et samlet areal på 3,1 km² og et årligt budget på ca. 20 mio. kr. er der et stort potentiale for, at grundejerforeningerne i Ørestad kan opnå positive resultater, indgå nyskabende samarbejder og danne efterspurgte kompetencer og erfaringer med bæredygtig bydrift og -udvikling. Noget som både Ørestad selv og andre byområder kan drage nytte af.

I grunden er bæredygtighed i Ørestad ikke nyt. Bæredygtighed var fra begyndelsen indbygget i bl.a. infrastrukturen og i regnvandsopsamlingen fra hustage. Tiden er nu moden til at tage næste skridt og satse endnu mere på en bæredygtig og fremtidsrettet omstilling af både driften og videreudviklingen af Ørestad som bydel.

Overordnet mål med strategien

Det overordnede mål for bæredygtighedsstrategien er at gøre driften og udviklingen af Ørestad bæredygtig. Dette kræver en fokuseret og gradvis omstilling af grundejerforeningernes arbejde både på land, i kanaler og søer. Denne strategi opstiller rammerne for den bæredygtige omstilling, suppleret med en målrettet handleplan.

Strategien hviler overordnet på bæredygtighedsdefinitionen i Brundtlandrapporten fra 1987¹, som lyder, at vi vil opfylde vores nuværende behov, uden at skade fremtidige generationers mulighed for at opfylde deres behov.

Konkret knytter strategien an til FNs Verdensmål for bæredygtig udvikling. De udfordringer, verdensmålene skal løse, er komplekse, relaterede og skal angribes fra flere vinkler, og udbygger på den måde den brede forståelse af bæredygtighed fra 1987.

Verdensmålene tilbyder en fælles, handlingsorienteret platform på tværs af aktører og sektorer. Det betyder, at målene kan bringes med ind i de dialoger, samarbejder og projekter, grundejerforeningerne har, samt åbne for nye samarbejder og projekter.

FN'S VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

FNs Verdensmål (På engelsk, *Sustainable Development Goals* eller *SDG*) blev vedtaget globalt i september 2015.

Verdensmålene består af 17 mål og 169 delmål og skal løse mange af klodens største problemer inden 2030.

Målene hjælper virksomheder, institutioner, kommuner, lande osv. med at konkretisere og målrette arbejdet med bæredygtig udvikling.

Konkrete bæredygtighedsmål i Ørestad

Set i relation til Ørestads grundejerforeningers drifts- og udviklingsprojekter er der særligt fem verdensmål, der kan udpeges som relevante at arbejde med og implementere, herunder en række delmål. Det er derfor disse mål, der danner udgangspunktet for den bæredygtige omstilling af driften og udviklingen af Ørestads fællesarealer²:

Mål 6: Rent vand og sanitet

Delmål 6.3: Forbedre vandkvaliteten ved at reducere forurening, stoppe dumping og minimere udslippet af farlige kemikalier og materialer. Andelen af ubehandlet spildevand skal halveres, og vi skal genbruge og genanvende betydeligt mere på globalt plan.

Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

Delmål 11.7: Give alle mennesker adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige steder og grønne områder.

¹ Brundtlandrapporten: rapporten fra Verdenskommissionen for Miljø og Udvikling: Our Common Future fra 1987. På dansk: Vores fælles fremtid.

² Se alle FNs verdensmål i bilag 2

Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Delmål 12.5: Affaldsmængden skal væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

Mål 15: Livet på land

Delmål 15.1: Sikre bevarelse, genopretning og bæredygtig brug af økosystemer.

Delmål 15.2: Fremme bæredygtig forvaltning af skove, øge skovrejsning og skovplantning.

Delmål 15.5: Begrænse forringelsen af naturlige levesteder, stoppe tab af biodiversitet og beskytte og forhindre udryddelsen af truede arter.

Delmål 15.8: Forhindre indførelsen, og væsentlig begrænse indvirkningen, af naturfremmede arter på land- og i vandøkosystemer (invasive arter).

Delmål 15.9: Integrere økosystem- og biodiversitetsværdier ind i national og lokal planlægning og i udviklingsprocesser.

Mål 17: Partnerskaber for handling

Delmål 17.17: Tilskynde til og fremme effektive offentlige partnerskaber, offentligt-private partnerskaber og civilsamfundspartnerskaber, som bygger på erfaringer og ressourcestrategier fra partnerskaber.

Verdensmålene hænger sammen. Hvis vi fx arbejder med mål 17, vil det sandsynligvis samtidigt handle om mål 11 og/eller mål 15. På samme måde er alle de 17 verdensmål indbyrdes relaterede. Vores arbejde med de udvalgte verdensmål kan derfor ses som et indirekte arbejde med de øvrige verdensmål. Skulle det undervejs vise sig relevant at arbejde mere direkte med flere mål, tages dette op i dialogerne og samarbejdet med grundejerforeninger og leverandører.

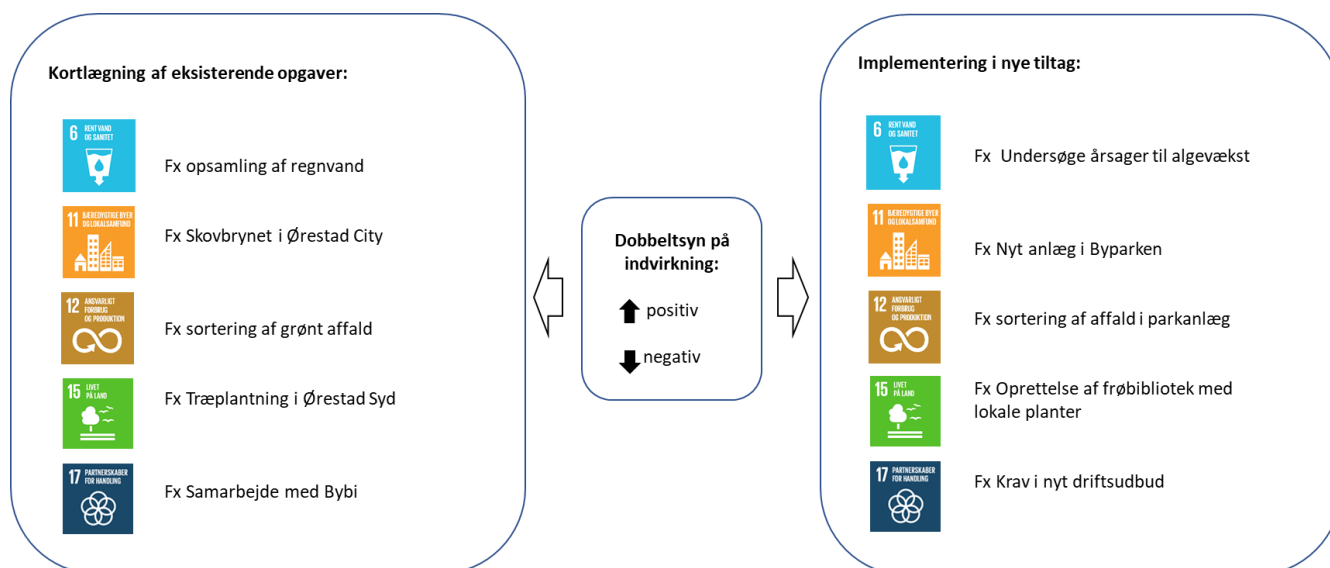
Strategien skal løbende evalueres og drøftes, så den forbliver meningsfuld og resultatorienteret. Den løbende evaluering skal desuden opsamle læring og viden. Det samme gælder for strategiens handleplan.

Hvordan gribes den bæredygtige omstilling an?

Verdensmålene inkorporeres som styringsredskaber i planlægningen og udførelsen af konkrete opgaver. Strategien skal aktiveres fra to perspektiver:

1. **I driften og de eksisterende aktiviteter.** For hvert af verdensmålene og delmålene analyserer sekretariat, grundejerforeninger og vandlaug i samarbejde med relevante partnere den eksisterende opgaveportefølje. Herigennem identificeres, hvilke indsatser der understøtter de udvalgte verdensmål samt hvordan de kan bearbejdes yderligere i en bæredygtig retning.
2. **I udviklingsprojekter.** Når grundejerforeningerne og sekretariatet igangsætter nye tiltag, vil verdensmålene fremover påvirke, hvordan opgaven analyseres og formuleres, sådan at de bedst muligt implementeres og understøtter de udvalgte verdensmål. Verdensmålene danner således udgangspunkt for dialogen med samarbejdspartnere. Partnere, der ønsker og er i stand til at indgå i den dialog og bidrage til implementeringen af de udvalgte verdensmål, prioriteres.

Der er centralt for begge perspektiver, at der fokuseres både på at *reducere* vores opgaveporteføljes negative indvirkninger og *øge* de positive indvirkninger på den bæredygtige udvikling.

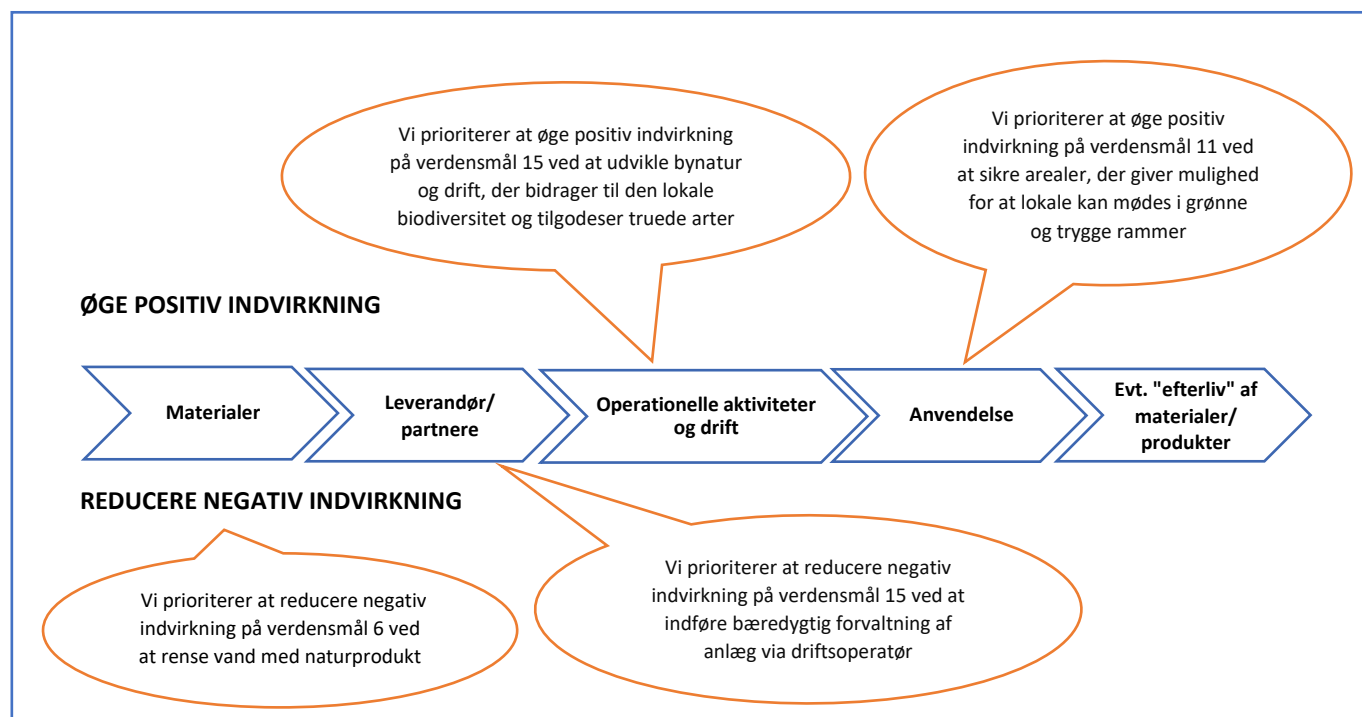
Helhedsorienteret tilgang

For at opnå øget kendskab til vores opgaveporteføljes negative og positive indvirkninger må vi anlægge et helhedsorienteret blik på opgaver og projekter. Det gør vi ved at gennemgå den samlede værdikæde for opgaverne. Denne tilgang er "lånt" fra produktionsvirksomheder, der bruger værdikæder til at vise virksomhedens aktiviteter som en kæde, der tilsammen skaber og kan øge produktets værdi for kunden. Vi har her tilpasset brugen af værdikæder, til at kunne belyse sammenhænge i de aktiviteter, vi har i Ørestads grundejerforeninger og vandlaug. Ikke mindst fordi de største indvirkninger potentielt kan ligge udenfor vores egen virksomhed, hvorfor der kan være store muligheder for målopfyldelsen ved at analysere hele værdikæden fra fx materialevalg og leverandørernes praksis. Vi vil med andre ord dykke ned i, hvor de største indvirkninger (negative og positive) kan forventes at være og forsøge at påvirke dem.

Inspirationen til den helhedsorienterede tilgang kommer fra Verdensmålskompasset, der er en guide til virksomheder, om hvordan de kan tilpasse strategier samt måle og styre deres bidrag til verdensmålene³. Følgende eksempel illustrerer, hvordan værdikæden inddrages for opgaver og projekter, men eksemplet er ikke udtømmende.

³ Verdensmålskompasset (SDG Compass), United Nations Global Impact m.fl.: <http://reader.livedition.dk/dikataloger/722/>

Eksempel: Kortlægning af værdikæden ud fra verdensmålene

Handleplan 2019-2021

Strategien og handleplanen kigger tre år frem, men er dynamisk og evalueres løbende. Der opstilles evalueringskriterier for hvert af de enkelte projekter. Den samlede handleplan opdateres minimum årligt. Efter de tre år udarbejdes en ny strategi og handleplan. Se bilag 1 for den handleplan, der var aktuel da strategidokumentet blev skrevet.

Indikatorer og dokumentation

Der opstilles mål og indikatorer for de enkelte tiltag, som så vidt muligt afspejler FNs verdensmåls-indikatorer⁴, og som bedst muligt beskriver hvordan tiltaget påvirker den bæredygtige omstilling i Ørestad. Dette gøres ved opstart af de enkelte indsatser.

Hvor det er muligt defineres en baseline, og for alle tiltag lægges der vægt på løbende dataindsamling og dokumentation for indikatorerne, hvad enten de udføres af grundejerforeningerne eller af eksterne samarbejdspartnere.

I det første år af strategien skal en metodisk tilgang afklares, der skal anvendes til overordnet at strukturere, planlægge og evaluere indsatserne. Det kunne fx være via økosystemtjeneste-analyser, der er en metode til at værdsætte de tjenester, vi får fra naturens økosystemer⁵.

⁴ Indikatorer, som bedst muligt illustrerer sammenhængen mellem aktiviteter og deres indflydelse på bæredygtig udvikling, så resultaterne kan følges og måles over tid. Fx er rødliste-indekset (Red List Index) indikator for delmål 15.5: Stoppe tab af biodiversitet og beskytte og forhindre udryddelsen af truede arter.

⁵ Økosystemtjenesterne er: De forsynde, som bl.a. giver os mad, drikkevand og tømmer. De regulerende, som bl.a. regulerer klima, vand, luft og insektbestøvning. De kulturelle, som genererer spirituelle og rekreative værdier. De opretholdende, som understøtter de andre tjenester i form af bl.a. næringsstofkredsløb, biodiversitet mv.

Organisering og samarbejde

Bæredygtighedsstrategien ejes i fællesskab af grundejerforeninger og vandlaug.

Strategien og handleplanen forankres hos en koordinator i sekretariatet, der vil arbejde tæt sammen med driftschefen og øvrige medarbejdere om de enkelte aktiviteter. Koordinatoren vil være kontaktperson ifm. strategien og for mulige nye samarbejder samt eventuelle pilotforsøg, hvor Ørestad kan tjene som værksted og caseområde for bæredygtige løsninger.

Koordinatoren vil derudover have fokus på skabe plads til dialog- og udviklingsprocesser, der kan understøtte omstillingen og strategiens implementering. Dette vil involvere bl.a. driftsoperatører og andre samarbejdspartnere, som inviteres og inddrages i relevante drøftelser af konkrete udfordringer eller løsninger. Fx via årlige seminarer, inspirationsarrangementer, på bestyrelsesmøder, i evalueringer o.lign.

Derudover igangsættes en idébank, hvor sekretariatet noterer udfordringer og ideer til nye tiltag og samarbejder. Endelig vil der være opmærksomhed på eventuelle viden- eller kompetencebehov for nye interne eller eksterne kompetencer.

Økonomi og finansiering

En bæredygtig omstilling indenfor de fem verdensmål kræver, at der investeres ressourcer i omstillingen, herunder økonomiske. I den første, undersøgende fase vil størstedelen af handleplanen kunne finansieres indenfor grundejerforeningernes nuværende budget til rådgivning om drift og administration. En del af rådgivningsbudgettet kunne investeres direkte til strategien, fx til bistand ifm. undersøgelser, rådgivning, evt. pilotforsøg, særlige indkøb og sekretariatets projektledelse.

Dertil indeholder handleplanen indsatser og projekter, som allerede eksisterer eller er planlagt og budgetteret i grundejerforeningerne. Det gælder fx projekter for lokal regnvandshåndtering (LAR), anlæg af opholdsrum eller beplantningsprojekter. Den bæredygtige omstilling vil her betyde en skærpelse af projekternes værdikæder og bæredygtige målsætninger, og evt. en omprioritering af midlerne. Hvis dette medfører en merudgift på projektet, vil merudgiften indgå i den løbende erfaringsopsamling og udmøntes i detailprojektering og -budgettering. Det er vigtigt, at vi samler op på den økonomiske betydning af en bæredygtig omstilling, dels fordi erfaringerne skal indgå i fremtidige projekter og fordi det vil være værdifuld viden for andre.

Endelig er der en række nye, mindre indsatser og projekter, der udspringer af strategien, hvor både indhold og finansiering skal afklares i grundejerforeningerne. Det gælder fx tiltag, der understøtter tilgængelige byrum eller ideen om et frøbibliotek til styrkelse af lokal artsdiversitet og robusthed.

Succeskriterier

Strategiens succeskriterier er:

- At Ørestads grundejerforeninger indarbejder bæredygtighed i deres virke og at omstillingen kan spores i både drifts- og udviklingsprojekter (jf. afsnit om indikatorer og dokumentation)
- Flere nyskabende samarbejder og relationer med eksterne aktører
- At strategien skaber data og viden og at denne spredes til gavn for yderligere innovation indenfor bydrift og -udvikling i Ørestad og i andre byområder.

Formidling og dialog

Verdensmålene og grundejernes forandringstiltag giver anledning til at fortælle om drifts- og udviklingsarbejdet i Ørestad. Denne fortælling skal gøre det attraktivt at være i dialog og samarbejde med Ørestads aktører og indbyggere. Når omstillingen sættes i gang, skal der i en periode køre en opstartskampagne, som formidler det overordnede formål og inviterer til dialog. Derefter vil den bæredygtige omstilling smelte ind i den løbende kommunikation og formidling om de enkelte tiltag. Bæredygtighed vil blive et permanent tema i grundejerforeningernes arbejde.

Verdensmålene er i sin grundform et tværgående, solidarisk projekt, som kun kan realiseres gennem samarbejde. Dette skal derfor også gennemsyre måden, hvorpå de indarbejdes og implementeres i Ørestad. Det er vigtigt, at målene og tiltagene ikke kun lever sekretariatet, men også ejes, kvalificeres og samskabes med grundejerforeningernes bestyrelser, leverandører og samarbejdspartnere. Indholdet af de konkrete kommunikationsindsatser afhænger af projektets formål og indhold. Det samme gælder målgrupper. Målet er blot, at vi gennem alle tiltag i drift såvel som udvikling prioriterer bæredygtighed som kommunikativ vinkel. Desuden prioriterer vi samarbejdspartnere som vores fælles afsendere.

De bæredygtige tiltag bliver et fast tema på alle medieplatforme og i grundejerforeningernes årsberetninger. Kommunikationen skal henvende sig både til foreningernes medlemmer og eksterne parter, og den skal åbne for kritik og modspil. Kommunikationen bliver på den måde dialogsøgende og involverende.

Bilag 1: Handleplaner 2019-21

Handleplanerne både samler og målretter eksisterende og nye aktiviteter. Handleplanerne er derfor opstillede i en matrix for indsatsområdet over tid, hvor indsatserne er opdelt i hhv. drift og udviklingsprojekter. Listen er ikke opdelt efter foreningsområde, da flere indsatser vil være tværgående.

Det må forventes, at der først i perioden er et 'opstartsbehov', som kræver øget fokus på at igangsætte omstillingen, gå i dialog med leverandører, opstille redskaber til at opsamle viden og læring, følge indsatserne og evt. indhente specialiseret rådgivning.

Det skal således bemærkes, at særligt årene 2019-2020 fremstår som en undersøgende fase med fokus på research, dialog og modning af mulige tiltag, projekter og samarbejder.

Derudover udarbejder det fælles sekretariat en handleplan for bæredygtig omstilling i egen praksis ifm. afholdelse af arrangementer, kommunikation, indkøb, genbrug, affaldsgenerering mv.

Mål 6: Rent vand og sanitet

Delmål 6.3: Forbedre vandkvaliteten ved at reducere forurening, stoppe dumping og minimere udslippet af farlige kemikalier og materialer. Andelen af ubehandlet spildevand skal halveres, og vi skal genbruge og genanvende betydeligt mere på globalt plan.

Aktiviteter	2019	2020	2021
DRIFT			
Regnvand fra tage i Ørestad ledes til kanaler og søer	Fastholdes	Fastholdes	Fastholdes
Indpumpning/ rensning af vand med naturprodukt	Fastholde niveau for rensat vand.	Fastholde niveau for rensat vand.	Fastholde niveau for rensat vand.
Målinger af livet i kanaler og søer	Søerne og Bydelskanalen undersøges.		Hovedkanal Syd undersøges.
Vanding med regnvand i grønne anlæg	Aftale ml GF/VL - fortsættes.	Aftale ml GF/VL - fortsættes. Etablering af Flere pumpekationer.	Aftale ml GF/VL - fortsættes.
Indsamling af affald og organisk materiale	Opsamles/sorteres til genanvendelse og kompost. Registrering.	Opsamles/sorteres til genanvendelse og kompost. Registrering.	Opsamles/sorteres til genanvendelse og kompost. Registrering.
Målinger af salinitet, pH-værdi og ilt (hv. 14. dag)	Fastholdes. Målinger dokumenteres.	Fastholdes. Målinger dokumenteres.	Fastholdes. Målinger dokumenteres.
Årsrapport m. målinger mv - dialog m. vandmyndighed (KK)	Årsrapport udarbejdes.	Årsrapport udarbejdes.	Årsrapport udarbejdes.
Bekæmpe algevækst	Undersøge tilløb af kvælstof i Hovedkanal City	Afklare tiltag og implementere.	
Skånsom grødeskæring		Selektiv grødeskæring for sjældne/følsomme arter	Efter behov.
PROJEKTER			
Forskningsprojekt: "Mikrogrummi" m. Krüger og Aalborg Uni. MUDP: Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram	Prøveudtagning af vand ved renseanlæg efter regn	Afslutning med rapport.	
Særlige oprensninger af kanaler og søer		Oprensning af Hovedkanal Syd.	Efter behov.
Flere vandplanter i urbane kanaler	Test af plantebeholdere i Hovedkanal City.	Evaluerings af test. Evt. udbredelse.	
Styrke vandkvaliteten og livet i vandet	- undersøge invasive krebs - plante- og fiskeundersøg. i BK, HKS og søer	- Undersøge invasive krebs - Baseline smådyrsfauna - Regulering af bestand i søer	-Forsøg med iltning -Tilføje kransnålalger til områder uden vegetation
Lokal genanvendelse af alger	Dialog vedr. varmkompostering med Amager Skovhjælpere	Forsøg med varmkompostering med Amager Skovhjælpere	
Sikring af ren vandtilførsel til Byfælleden		Afdækning af tilstødende matrikler og ejere	
Forbedrede forhold for padder	Opsætning af "hylder" + ændring af overløb	Vurdering af tiltag og evt. flere "hylder"	

Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

Delmål 11.7: Give alle mennesker adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige steder og grønne områder.

Aktiviteter	2019	2020	2021
DRIFT			
Belysning		Undersøge muligheden for at overgå til grøn energiforsyning + evt. tiltag.	Fokus på "tryghedsbelysning" i anlæg, legepladser mv.
PROJEKTER			
Metrohaverne og Frugtlommen i Ørestad City	Opstart og understøtte lokal aktivitet.	1-3 mini-events med urban gartner. Fodhegn, skiltning og bænk til Frugtlommen.	
Byparken i Ørestad City (ihh. til helhedsplan for Byparken)	Udbud og anlæg af bynatur. Fokus på danske planter.	Oplæg til "blød" rute i Byparken og tryghedsbelysning.	Etablering af første etape af "blød" rute i Byparken.
Naturaktivitets- og formidlingsstation på Grønningen (jf. mål 17)	Anlæg af trækfærge i 2018. Grejcontainer åbnet i 2019.	Opsætte naturtavler. Aktiviteter fx via Københavns Naturskole.	Aktiviteter og evaluering
Tilgængelige og trygge anlæg og opholdsrum		Dialog med aktører og organisationer om - kortlægning af tilgængelighed - ophold/ruter - Udpegning af 1-3 tiltag, fx på Asger Jorns Allé og Byfælleden.	Fortsat dialog og evt. etablering af tiltag.
Helhedsplanen i Ørestad Syd	Udbud og anlæg af "Etape 10" med skovrejsning og samarbejde med socialøkonomisk virksomhed.	Udbud og anlæg af "Etape 5" med fokus på ophold og leg tæt på beboelse.	Udbud og anlæg af "Etape X".
Tilgængelighed og indretning af nye byrum i Ørestad Syd	Byvandring og borgerinddragende evaluering.		

Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Delmål 12.5: Affaldsmængden skal væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

Aktiviteter	2019	2020	2021
DRIFT			
Øget kildesortering af affald		Opstille nye containere og tømninger i samarbejde med affaldsfirma.	
PROJEKTER			
Anvendelse af grønt affald.		Forsøg med at genanvende alt grønt affald i Ørestad i samarbejde med driftsoperatør	Evaluering og fortsættelse.

Mål 15: Livet på land

Delmål 15.1: Sikre bevarelse, genoprettelse og bæredygtig brug af økosystemer. **Delmål 15.2:** Fremme bæredygtig forvaltning af alle typer af skove/øge skovrejsning og skovplantning. **15.5:** Begrænse forringelsen af naturlige levesteder, stoppe tab af biodiversitet og beskytte og forhindre udryddelsen af truede arter. **15.8:** Forhindre indførelsen/ begrænse indvirkningen, af naturfremmede arter i økosystemer (invasive arter). **15.9:** Integrere økosystem- og biodiversitetsværdier ind i national og lokal planlægning og i udviklingsprocesser.

Aktiviteter	2019	2020	2021
DRIFT			
<i>Drift af grønne anlæg (pilotanlæg i Uni, City + Ørestad Syd).</i>	<i>Bidrage til ph.d. om naturvidenskabelig viden i urban design og udvikling af biodivers by (SLA)</i>	<i>1. Udvikling af indikatorer + måleredskab på drift. 2. Analyse af værdikæder og udpegning af neg./pos. indvirk. på udvalgte drifts-temaer. 3. Evt. indarbejde anbefalinger fra ph.d. i driften.</i>	<i>Opsamle viden fra drift. Intern evaluering. Evt. indarbejde anbefalinger fra ph.d. og dokumentere effekter.</i>
<i>Højt græs på Grønningen og i Byparken</i>	<i>Forsøg og registrering/ dokumentation. Bearbejdning via driften.</i>	<i>Forsøg og registrering/ dokumentation. Bearbejdning via driften.</i>	<i>Evaluerings.</i>
<i>Driftsudbud (Jf. mål 11.)</i>	<i>Kravsspecifikationer i udbud.</i>	<i>Implementering og opstart af samarbejde med operatør.</i>	
PROJEKTER			
<i>Grønne anlæg med træer</i>	<i>Anlæg i ØCity og ØSyd ihh til helhedsplaner - Jf. mål 11.</i>	<i>Fortsættelse af helhedsplan i Ørestad Syd.</i>	<i>Evaluerings af nye anlæg fra helhedsplanen Ørestad Syd.</i>
<i>Baseline for biodiversitet i alle bydele</i>	<i>Gennemføre baseline for pilotanlæg, opstilling af indikatorer for resultater og driftsanbefalinger.</i>	<i>Implementering af driftsanbefalinger. Evt. starte økosystem-tjenesteanalyse.</i>	<i>Opfølgende måling.</i>
<i>Borgerprojekt, fx -træ-registrering i Øsyd -frøbibliotek</i>		<i>Afdækning af evt. samarbejdspartnere, inddragelse, anvendelse, logistik mv. Evt. opstart.</i>	<i>Opstart/ implementering.</i>
<i>Truede arter</i>		<i>Knyttet til baseline – rådgivning om tiltag til bedre levevilkår for truede, hjemmehørende arter (rødlistede).</i>	<i>Implementering.</i>
<i>Insektbed og "safari"-ruter på Grønningen</i>	<i>Etablering og baseline.</i>	<i>Safari og naturformidling/tavler etableres i insektbed.</i>	<i>Opfølgende måling. Evaluering.</i>

Mål 17: Partnerskaber for handling

Delmål 17.17: Tilskynde til og fremme effektive offentlige partnerskaber, offentligt-private partnerskaber og civilsamfundspartnerskaber, som bygger på erfaringer og ressourcestrategier fra partnerskaber.

Aktiviteter	2019	2020	2021
DRIFT			
<i>Samarbejde mellem VL og G/F om vanding med regnvand</i>	<i>Ny pumpe i ØSyd.</i>	<i>Ny Pumpe i ØCity.</i>	
<i>Samarbejder med GV om bæredygtighed i keredriften</i>		- Udvælge drifts-temaer (fx el-dreven drift, affald) - Analyse af værdikæde, opstille indikatorer og udpege neg./pos. indvirkninger.	Arbejde med pos./neg. Indvirkninger. Dokumentation.
<i>Måling af naturindhold og -værdier samt dokumentation</i>	<i>Samarbejde med faglig rådgiver om måling af naturværdier, øko-systemtjenester, træers nytte og lign. (jf. mål 15).</i>	<i>Evt. projekt vedr. måling af naturværdier, øko-systemtjenester, træers nytte og lign, samt dokumentation.</i>	<i>Evt. projekt vedr. måling af naturværdier, øko-systemtjenester, træers nytte og lign, samt dokumentation.</i>
<i>Videnindsamling om bæredygtig vej- og parkdrift – jf. mål 15.</i>		<i>Dialog med aktører på området. Evt. udpegning af udvalgte tiltag.</i>	<i>Evt. implementering af udvalgte tiltag og evaluering.</i>
PROJEKTER			
<i>Samarbejde med KBHs Naturskole og Miljøpunkt Amager</i>	<i>Grejcontainer på Grønningen. Naturvejledning til Søfest.</i>	<i>Krible Krablefestival. Grejcontainer på Grønningen. Formidlingsevents.</i>	<i>Krible Krablefestival. Grejcontainer på Grønningen. Formidlingsevents.</i>
<i>Æblelund med FRAK i ØNord (socioøkonomisk virksomhed)</i>	<i>Dialog om og etablering af Æblelund på Grønningen</i>	<i>Drift via FRAK</i>	
<i>"Mikrogummi"/MUDP - Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram</i>	<i>Jf. mål 6</i>	<i>Jf. mål 6</i>	<i>Jf. mål 6</i>
<i>Honningbier på Grønningen</i>	<i>Samarbejde med Bybi</i>	<i>Samarbejde med Bybi</i>	<i>Samarbejde med Bybi</i>
<i>Viden om insekter og bier via organisationer (Fx Bybi og Plan Bi)</i>		<i>Dialog om biers/ insekters livsvilkår og udpegning af muligheder, evt. tiltag.</i>	<i>Dialog om biers/ insekters livsvilkår og udpegning af muligheder, evt. tiltag.</i>
<i>Samarbejde med Amager Skovhjælpere</i>	<i>Inventar til ØSyd.</i>	- Inventar til ØSyd og evaluering. - Pilot varmkompostering. - Kunst i ØCity.	
<i>Lokal inddragelse</i>		- Indførelse af lokal inddragelsesproces via "samtalevandringer" - Træ-registrering m. biolog	

Bilag 2: Inspiration

Verdensmålskompasset (SDG Compass), United Nations Global Impact m.fl.:
<http://reader.livedition.dk/dikataloger/722/>

Verdensmålene – vor tids største mulighed og udfordring, Steen Hildebrandt, 2017, Systime

Innovative driftsmodeller i klimatilpasningen, Birgitte Hoffmann og Niels Lützen, 2018

Bæredygtighedsstrategi 2016-2020, Aalborg Kommune

Nærhed, natur og lokalsamfund - Bæredygtighedsstrategi 2016, Gribskov Kommune

Link til alle FNs Verdensmål og delmål

www.verdensmaalene.dk

www.dst.dk/sdg

Bilag 3: FNs Verdensmål for bæredygtig udvikling (Sustainable development goals - SDG)

VERDENSMÅL for bæredygtig udvikling

1. Afskaf fattigdom i alle dens former overalt
2. Stop sult, opnå fødevarer sikkerhed og forbedret ernæring og støt bæredygtigt landbrug
3. Fremme sundhed og trivsel for alle i alle aldre
4. Fremme kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring for alle
5. Opnå ligestilling mellem kønnene og styrk kvinder og pigers rettigheder og muligheder
6. Fremme adgang til, og bæredygtig forvaltning af, vand og sanitet for alle
7. Fremme adgang til billig, pålidelig, bæredygtig og moderne energi til alle
8. Fremme vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse og anstændigt arbejde for alle
9. Opbyg en modstandsdygtig infrastruktur, støt inkluderende og bæredygtig industrialisering og frem innovation
10. Reducer ulighed i og mellem lande
11. Gør byer og lokalsamfund inddragende, sikre, modstandsdygtige og bæredygtige
12. Fremme bæredygtigt forbrug og produktion
13. Hurtig indsats for at bekæmpe klimaforandringer og dens indvirkninger
14. Bevar og sikre bæredygtig udnyttelse af verdenshavene og andre hav samt marineressourcer
15. Beskyt, genopret og støt bæredygtig udnyttelse af økosystemer og af skove, bekæmp ørkendannelse, stands jordforringelser og tab af biodiversitet
16. Støt fredelige og inkluderende samfund, sikre adgang til retfærdighed for alle og opbyg effektive, ansvarlige og stærke institutioner på alle niveauer
17. Styrk det globale partnerskab for handling og øg midlerne til at nå målene